

Aan
Projectbureau Zeeweringen
t.a.v.
Postbus 114
4460 AC GOES

10 NOV 2005

Contactpersoon
C. Josse/R. Jentink
Datum
25-01-05
Ons kenmerk

Doorkiesnummer
0118-622296 / 2290
Bijlage(n)
1
Uw kenmerk

Onderwerp
detailadvies Fort Frederik Hendrik

PROJECTBUREAU ZEEWERINGEN	ACTIE	INFO
PROJECTLEIDER		✓
SECRETARISSE		
PROJECTSECRETARIS		✓
WERKER FINANCIËN		
WERKER KWALITEIT		
TEAMLEIDER ONTWERP		✓
HOOFD UITVOERING		
COORDINATOR / BESTEKSCRIJVER		
D. U Boven		✓
S. Geurts		✓
ARCHIEF	P2DB-B-05	186 ✓
CIRCULATIE MAP		

Dijkvak Fort Frederik Hendrik is op 17 mei 2005 geïnventariseerd door Cees Josse en Robert Jentink. Het dijkvak kenmerkt zich doordat een groot deel van de glooiing is overstoven met zand. Het dijkvak is in drie gedeeltes opgedeeld. Het eerste deel is de buitenzijde van de havendam van de veerhaven Breskens. Het tweede deel is de hoek met de havendam, dit gedeelte is overstoven en hier bevindt zich duin op de dijk. Het derde deel is een basalt bekleding die wel zichtbaar is. Voor de exacte ligging van de drie delen zie het bijgeleverde kaartje.

Getijdezone

De Getijdezone is over het hele dijkvak niet zichtbaar, omdat het voorland overal hoog is. Er van uit gaande dat na het vervangen de glooiing weer onder het zand komt te zitten is het advies hier voor zowel herstel als verbetering Geen voorkeur.

Zone boven GHW

De zone boven GHW is opgedeeld in drie gedeeltes, gebaseerd op aanwezige vegetatie, bekleding en expositie.

1 Buitenzijde westelijke veerhavendam

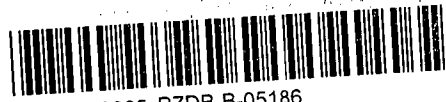
Dit gedeelte bestaat uit een bekleding van asfalt en vlakke blokken. Er is weinig begroeiing op dit gedeelte. Grotendeels komt dit door de asfalt bekleding.

Er is één zoutsoort aangetroffen nl. Zilte schijnspruie, in lage aantallen.

Dit leidt tot een advies voor **herstel Geen voorkeur** en voor **verbetering Redelijk Goed**.

2 Overstoven gedeelte in de hoek met de havendam

De dijkbekleding van dit gedeelte bestaat hoogst waarschijnlijk uit basalt in het veld is hier echter niets van te zien omdat het hele deel is overstoven met een dikke laag zand waarop zich een duinvegetatie heeft ontwikkeld. Deze begroeiing is echter niet afhankelijk van de onderliggende glooiing. Als het zand na het opnieuw aanbrengen van de glooiing weer wordt terug geplaatst maakt het niet uit wat voor een type glooiing er

009265 2005 PZDB-B-05186

Detailadvies Fort Frederik Hendrik

hier wordt aangelegd. Daarom voor zowel herstel als verbetering het advies geen voorkeur. De duinvegetatie is wel kwalificerend habitat en er komen provinciale aandachtsoorten voor. Deze zaken worden bij het onderdeel Nota soortenbeleid Provincie Zeeland en Habitattypen verder behandeld.

3 Dit is het dijkgedeelte waar de glooiing wel zichtbaar is. De bekleding bestaat hier uit basalt. Op de glooiing bevindt zich een palen rij met daarom heen wat opgestoven zand. Veel van de aangetroffen vegetatie staat rond deze palen rij. Ook staat er her en der tussen de basalt wat vegetatie. In totaal zijn er 4 verschillende zoutsoorten aangetroffen waarvan er drie een provinciale aandachtsoort zijn (vet gedrukt). Het gaat om de volgende soorten:

Soort	Bedekking	Zoutgetal	Latijnsenaam
Gewone zoutmelde	o	4	Atriplex portulacoides
Strandmelde	r	4	Atriplex littoralis
Zeepostelein	o	2	Honckenya peploides
Zeeraket	f	2	Cakile maritima

Deze vegetatie is een klasse 3a volgens de Classificatie van zoutplanten. Dit leidt tot een advies Redelijk goed voor zowel herstel als verbetering.

Flora en Faunawet

Op de geïnventariseerde glooiing en in het voorland zijn geen plantensoorten aangetroffen die beschermd zijn volgens de Flora- en Faunawet.

Op het binnentalud staan een aantal exemplaren van de Grote Kaardebol.

Normaal gesproken vinden hier geen werkzaamheden plaats. Het is aan te raden om hier dan geen extra overgang o.i.d. aan te leggen. Overigens geldt voor deze soort conform de "AmvB art. 75" een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Nota soortenbeleid Provincie Zeeland

In de Nota Soortenbeleid worden een aantal aandachtsoorten genoemd. Op de zeeweringen en in het voorland kunnen vooral planten voorkomen uit de soortengroepen Aanspoelselplanten en Schorplanten. Doordat het voorland en de dijk bestaan uit duin zijn ook soorten uit andere soortengroepen meegenomen. De soorten die tot deze soortengroep worden gerekend staan op pagina 34 tot 38 van de Nota Soortenbeleid Provincie Zeeland. Doordat de glooiing totaal verborgen ligt onder het voorland worden de aangetroffen soorten in 1 tabel weergegeven zowel voor de glooiing als het voorland.

Soortgroep	Soort
Aanspoelselplanten	Strandmelde
	Zeeraket
Schorplanten	Gewone zoutmelde
Akkerplanten	Absintalsem
Duingraslandplanten	Zeewinde

Doordat bij de werkzaamheden de steenbekleding vervangen wordt zal alle vegetatie die daar op groeit in eerste instantie verdwijnen. De aangetroffen soorten staan in gedeelte 2 op het zand wat zich boven op de glooiing bevindt. Als dit zand na de werkzaamheden wordt terug geplaatst zullen de omstandigheden weer vergelijkbaar zijn als voor de werkzaamheden en hebben deze planten de kans om zich weer opnieuw te vestigen. In gedeelte 3 staan ze op de glooiing als bij het ontwerp een steenglooiing uit de categorie

¹ Methode van Tansley: r = rare (zeldzaam), o = occasional (weinig voorkomend), fr = frequent (regelmatig voorkomend), a = abundant (grotere aantallen/bedekking), d = dominant (overheersend in aantal/bedekking)

Redelijk goed wordt toegepast, dan hebben de soorten de mogelijkheid om zich na de werkzaamheden weer te vestigen.

Habitattypen

Het voorland bij de gedeeltes 1 en 3 bestaat uit laag strand, dit is onderdeel van het habitattype 1130 Estuaria. Aangezien het voorland hier onbegroeid is en uit zand bestaat zullen de werkzaamheden geen blijvende schade aan het habitattype toebrengen. Het is dan wel van belang dat het uitgegraven zand weer terug geplaatst wordt na de werkzaamheden. Bij gedeelte twee bestaat het voorland en de vegetatie op het zand op de dijk uit twee kwalificerende habitattypen. Namelijk type 2110 Embryonale wandelende duinen en type 2120 Wandelende duinen op de strandwal met helm. Beidde typen zijn hoog dynamische habitats. Hierdoor kunnen ze van een tijdelijke verstoring vaak snel weer herstellen. Voorwaarde voor herstel is wel dat de omstandigheden na de werkzaamheden gelijk zijn aan voor de werkzaamheden. Het zand dat wordt weg gegraven zal weer op hetzelfde niveau moeten worden teruggeplaatst. Herstel kan worden bevorderd door na de werkzaamheden delen tijdelijk te omrasteren zodat de vegetatie ontwikkeling niet teveel wordt verstoord door recreanten. Als de vegetatie weer is ontwikkeld is de afrastering niet meer nodig.

Gezien de aanwezigheid van veel zand zou dit ook een locatie kunnen zijn waar er rekening mee moet worden gehouden dat er mogelijk schorzijdebijen aanwezig zijn. De afwezigheid van de waardplant Zeeaster maakt dit echter niet erg waarschijnlijk. Informatie hierover kan worden ingewonnen bij Chiel Jacobusse van het Zeeuws Landschap.

Natuurwaarden in de directe omgeving van het werkterrein.

In de omgeving van het werkterrein bevinden zich een paar bijzonderheden. Aan de binnen zijde van de dijk bevindt zich in de omgeving van het veerplein een groot aantal groeiplaatsen van orchideeën, waaronder een populatie Bokkenorchissen. Dit is een locatie (één van de ongeveer 10 in Nederland) die landelijk bekendheid geniet want het is de grootste en meest standvastige groeiplaats van deze soort in Nederland. Op hetzelfde gedeelte komen ook Poppenorchis en Bijenorchis voor. De Bijenorchis en de Brede wespenorchis komen op meer plekken in de directe omgeving voor. De op de kaart gemarkeerde veldjes vlak bij het veer bevatten enkele tientallen exemplaren. Tijdens de werkzaamheden moet er voor gezorgd worden dat deze locaties in geen geval beschadigt raken of gebruikt worden als opslagplaats of iets dergelijks. De binnendijkse omgeving is niet geïnventariseerd, de aangegeven locaties zijn bekende locaties, op de niet gemarkeerde delen kunnen dus ook beschermde soorten voorkomen. Ten westen van de veerhaven bevindt zich een vliegplaats van de Vijfvlek-sint-jansvlinder. Deze ondersoort van de Sint-jansvlinder komt bijna alleen nog in Zeeuws Vlaanderen voor. Deze soort wordt door de lokale natuurverenigingen als zeer waardevol ervaren. Tevens is de soort een provinciale aandachtsoort. Op veel plaatsen worden de vliegplaatsen regelmatig geïnventariseerd en waar mogelijk op een speciale manier beheerd. Het grasveld ten westen van de veerhaven is een van deze locaties. Het is dan ook aan te raden dit grasveld tijdens de werkzaamheden niet te gebruiken als rijpad en of opslagterrein. Voor meer informatie zie de volgende link:
http://www.steltkluut.nl/verenigingsblad/2005/atk_052_z_trifolii.htm
De bijzondere locaties zijn op een kaart aangegeven.

Voor eventuele vragen ben ik bereikbaar
Vriendelijke Groeten

Robert Jentink

---

¹ Methode van Tansley: r = rare (zeldzaam), o = occasional (weinig voorkomend), fr = frequent (regelmatig voorkomend), a = abundant (grotere aantallen/bedekking), d = dominant (overheersend in aantal/bedekking)

Fort Frederik Hendrik

Indeling detailadvies

- Gedeelte 1
- Gedeelte 2
- Gedeelte 3

 Habitatype 2110
Embryonale wandelende duinen

 Habitatype 2120
Wandelende duinen op strandwal

 Vliegplaats vijfvlak-sint-jansvlinder

 Grens habitatype 1130
Estuaria

Datum : 10 augustus 2005

Referentie : k:\project\dijkpalen\detailadviezen.apr

0 60 120 Meters

